

Dalmatian Zagora on Venetian Cadastres from 17th and 18th Century in the State Archive in Zadar

Milko Brković, Ivana Čubela, Suzana Martinović

The book was published by the State Archive in Zadar in 500 copies in 2007. Slavko Ražov is the editor. The book is written in Croatian, it has 143 pages, hard-back, size 240×288 mm, ISBN 978-953-7434-02-1.

It has two parts. The first part contains a brief historical review of Dalmatian Zagora, and the second part contains transcriptions of Dalmatian cadastres from 17th and 18th century. There are also five copies from cadastral books and six copies of Grimani maps.

In the first part of the book, M. Brković, besides the history, explains the reasons for establishing the cadastre. Namely, the Turks and Venice were at war over Greek Island of Crete for more than 20 years, but at the same time the war was fought in the hinterland of Dalmatia, where Croats, as assistant brigands, helped the Venetian army. The war was soon

transformed into a general Christian liberation movement. At contracting the Karlovac Peace in 1699, Venice lost Crete but obtained a narrow passage from Novigrad to Omiš with Klis and Poljice, Zadar, Šibenik, Split and hinterlands of those cities. Significant ethnical and religious changes were made during that war.

After the Turks were defeated at Vienna in 1683 and after the Holy League was established in 1684, Venice announced war to the Ottoman Empire and the whole Zagora was liberated from the Turks, who withdrew into the forts of Sinj and Knin. Venetian generals had only those two forts to liberate. That war, the Morea War, also ended with the signing of the Peace in Srijemski Karlovci in 1699 by which the whole Dalmatian Zagora became Venetian. After the wars, the refugee population returned, as well as people from Cetina, Glamoč, Duvno, Livno,

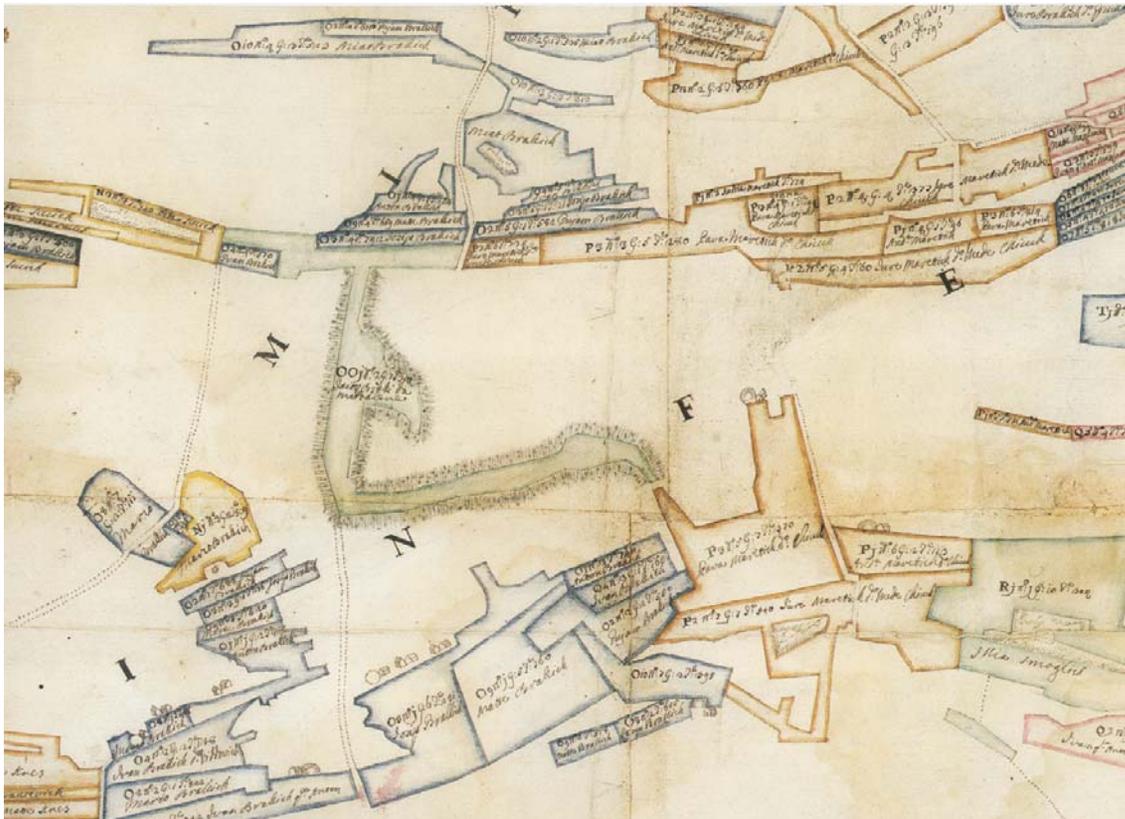
Kupres, Rama and parts of Herzegovina. During the wars, Venice started distributing land in Zagora villages.

Cadastral lists, known as *katastici*, in which the granted land is listed, can be found at the State Archive in Zadar. For each cadastre parish, there is a list of proprietors, area information of arable land, vineyards, private and public fields, uncultivated areas, number of men and women, boys and girls, total population, number of families and cattle fund. These cadastres are significant historical documentation from the period they were made in, as they are ownership and demographic documentation of Dalmatian Zagora from the 17th and 18th century.

Finally, let us note at least some surveyors who produced the area's cadastre. Originals mention these names: Cosmo Faventini, Cigni, Kurir and Defratteo.

Vanja Miljković

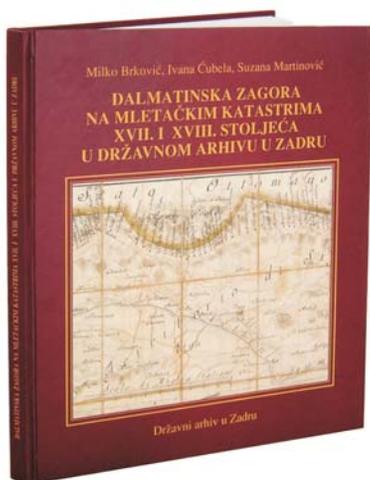
78

State Archive Zadar, Grimani Maps, No. 231, Mirilović
Državni arhiv Zadar, Mape Grimani, br. 231, Mirilović

Dalmatinska Zagora na mletačkim katastrima XVII. i XVIII. stoljeća u Državnom arhivu u Zadru

Milko Brković, Ivana Čubela, Suzana Martinović

Knjiga je izdana na hrvatskom jeziku u 500 primjeraka 2007. godine u Zadru u nakladi Državnog arhiva u Zadru. Urednik je Slavko Ražov, ima 143 stranice, tvrdog je uveza, veličine 240×288 mm, ISBN 978-953-7434-02-1.

Knjiga se sastoji od dva dijela. U prvom je dan kratak pregled kroz povijest Dalmatinske zagore, dok su u drugom dijelu prijepisi katastara Dalmacije XVII. i

XVIII. stoljeća. U djelu se, za ilustraciju, nalazi 5 kopija iz katastarskih knjiga i 6 kopija Grimanijevih mapa.

U prvom dijelu knjige M. Brković osim povijesti Zagore objašnjava i razloge nastanka katastara. Naime, Turci i Venecija su više od 20 godina ratovali oko grčkog otoka Krete, ali se istodobno ratovalo i u dalmatinskom zaleđu, gdje Hrvati kao pomoćni odredi i hajduci pomažu mletačkoj vojsci. Rat se ubrzo pretvorio u opći kršćanski oslobodilački pokret. Pri sklapanju Karlovačkog mira 1699. godine Venecija je izgubila Kretu, ali je dobila uski pojas od Novigrada do Omiša s Klisom i Poljicama, te Zadar, Šibenik, Split i zaleđa tih gradova. Tijekom toga rata dogodile su i znatne etničke i vjerske promjene na tom području.

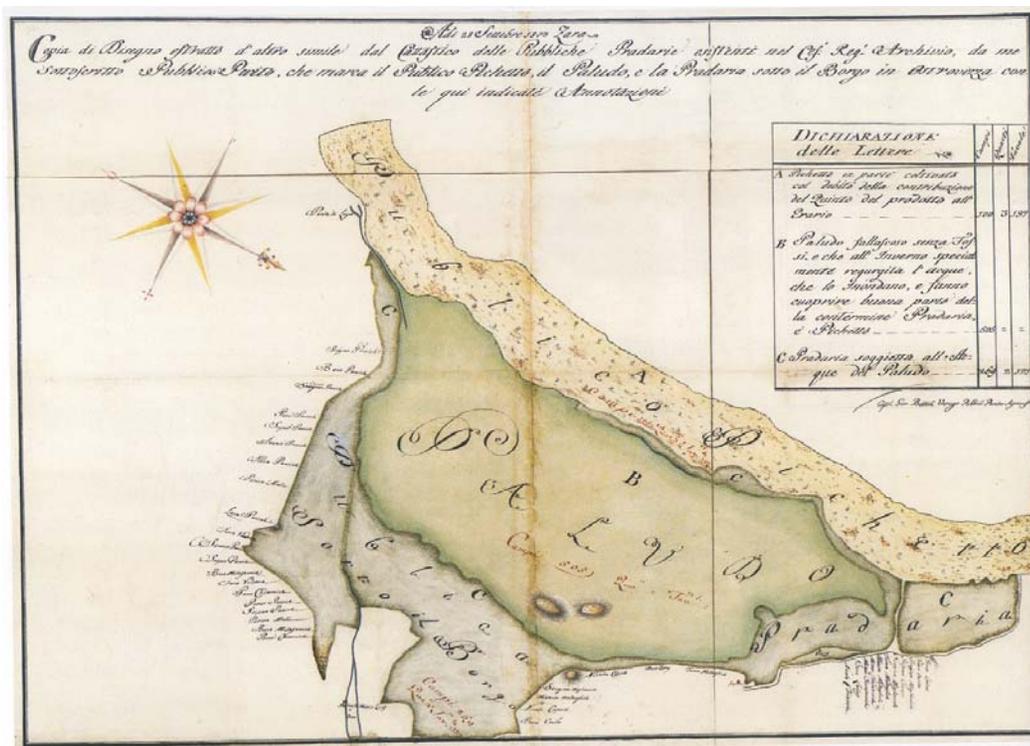
Nakon poraza Turaka pod Bečom 1683. godine i stvaranja Svete lige 1684., Venecija je najavila rat Turskom Carstvu te je cijela Zagora oslobođena od Turaka koji su se povukli u kninsku i sinjsku utvrd. Mletačkim generalima preostalo je osloboditi samo te dvije utvrde. Taj je rat, nazvan Morejski, također završio mirom u Srijemskim Karlovcima 1699. po kojem

je čitava Dalmatinska zagora došla pod Veneciju. Nakon završetka ratova izbjeglo se stanovništvo vratilo, ali je, također do seljeno i stanovništvo s područja Cetine, Glamoča, Duvna, Livna, Kupresa, Rame i dijelova Hercegovine. Za vrijeme trajanja ratova Venecija je započela s podjelom zemljišta u zagorskim selima.

U Državnom arhivu u Zadru nalaze se katastarski popisi, zvani katastici, u kojima je popisana dodijeljena zemlja. U njima je za svaku od katastarskih općina naveden popis posjednika, podaci o površini oranica, vinograda, privatnih i javnih livada, neobrađenih površina, broju muškaraca i žena, dječaka i djevojčica, ukupan zbroj pučanstva, zbroj obitelji i popis stočnog fonda. Ti su katastri značajni kao povijesni dokument iz vremena u kojem su nastali. Oni su dokument vlasništva i demografske slike područja Dalmatinske zagore u XVII. i XVIII. stoljeću.

Navedimo na kraju barem djelomična imena mjernika koji su izrađivali katastar toga područja. U izvornicima se mogu pročitati ova imena: Cosmo Faventini, Cigni, Kurir i Defratteo.

Vanja Miljković

State Archive Zadar, Grimani Maps, No. 283, Ostrovica
Državni arhiv Zadar, Mape Grimani, br. 231, Ostrovica